

ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל המועצה המדעית

התמחות בשיקום פנים ולסתות

תכנית ההתמחות

סילבוס

אפריל 2022

תכנית לימודים להתמחות (סילבוס) - שיקום פנים ולסתות

הטקסט כתוב בלשון זכר אך פונה לכל המגדרים

<p align="center">על פי קובץ התקנות 6434, י"ח בטבת ה-תשס"ו 10.1.2006 משך ההתמחות הוא 18 חודשים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 14 חודשים – במחלקה או יחידה לשיקום פנים ולסתות – חובה • 2 חודשים – במחלקת רדיותרפיה או במחלקה אונקולוגית שבה יש יחידה מוכרת ברדיותרפיה • 2 חודשים – במחלקה לכירורגיית פה ולסתות או במחלקת אף אוזן וגרון וכירורגייה של ראש צוואר 	<p align="center">משך ההתמחות</p>
<p>שיקום פנים ולסתות (Maxillofacial Prosthetics) הינו ענף יחודי ומורחב ברפואת שיניים ובשיקום הפה, אשר תחום עיסוקו הוא שיקום פנים ולסתות מחמת חסר רקמות נרכש (כריתה כירורגית או חבלה) או מולד (קונגניטלי). שיקום פנים ולסתות קשור באופן הדוק עם כירורגיית ראש צוואר והמקצועות הנלווים (אף אוזן גרון, פה ולסת, פלסטיקה, נירוכירורגיה, אונקולוגיה-רדיותרפיה).</p> <p align="center"><u>מטרת ההתמחות</u></p> <p>התכנית נועדה להכשיר מומחים בשיקום פנים ולסתות בעלי ידע מעמיק ונרחב בנושא, ויכולת גבוהה בתכנון, ביצוע ומעקב של מצבים שונים, תוך עבודת צוות, לפני, בעת ולאחר הטיפולים הכירורגיים והאונקולוגיים. דגש מיוחד יושם על גישה הומנית ואמפטית לחולים פגועים ביותר (highly compromised).</p> <p align="center"><u>דרישות קבלה למועמדים</u></p> <p>על המועמד להיות מורשה לעיסוק ברפואת שיניים בישראל ובעל תעודת מומחה בשיקום הפה. על המועמד להוכיח כישורים, אישיות ומוטיבציה נאותים לעיסוק בתחום שיקום פנים ולסתות.</p>	<p align="center">מטרת ההתמחות והידע הנדרש</p>
<p align="center"><u>המטרות הספציפיות והידע הנדרש</u></p> <p align="center">א. בתחום הקליני</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. עיצוב אישיות מקצועית עצמאית, מלומדת ואחראית. 2. פיתוח רגישות לצרכים האינדיבידואליים של החולה תוך התייחסות כוללת לנפש האדם, איכות חייו ותפקודיו. 3. הענקת היכולת לאסוף את כל הנתונים הקליניים הרלוונטיים לשם אבחון, תכנון, הערכת פרוגנוזה וטיפול. 4. פיתוח יכולת יעוץ, הדרכה ועבודת צוות כולל בצוות המצומצם (סייעות, שינניות, טכנאי שיניים, טכנאי רנטגן ורופאי שיניים עמיתים) ובצוות המורחב (כגון : כירורגים : פה ולסתות, אף אוזן וגרון, פלסטיקה, עיניים, נירוכירורגים, אונקולוגים, קלינאי תקשורת, פסיכולוגים קליניים ועובדים סוציאליים). 5. יכולת ביצוע ברמה גבוהה של השחזורים הפרותטיים השכיחים בשיקום פנים ולסתות, תוך הכרת האינדיקציה הקלינית ותכונות החומרים. 6. הקניית גישה שיקומית-טיפולית במגוון המקרים : <ol style="list-style-type: none"> א. כריתה של הלסת העליונה (עם משן חלקי או בלעדיו, אובטורטורים ב. כריתה של החיך הרך ג. מומים מולדים 	<p align="center">דרכי הלימוד</p>

<p>ד. כריתה של חלקי פנים (אף, אוזן, עין או ארובת העין, חלקי פנים מורכבים).</p> <p>ה. כריתה או ריסוק של הלסת התחתונה עם או בלי שיחזור רציפות הלסת.</p> <p>ו. כריתת לשון.</p> <p>ז. אפשרות עיגון באמצעות שתלים דנטליים של כל סוגי השיחזורים הפרותטיים המתאימים למקרים שצוינו עד כה.</p> <p>ח. צורך בעזרים פרותטיים מגוונים לטיפול הכירורגי (תומכי רקמה ושומרי פתחי אף ופה (סטנטים) , טרכיאוטומיה, שתלים קרניאליים או חלקי פנים, מרחיבי טריזמוס, מרחיבי רקמות רכות וקשות).</p> <p>ט. צורך בעזרים פרותטיים לטיפול הרדיותרפי (התקנים להכוונת מחוללי קרינה, מרחיקי ומגינות רקמות, נושאי ברכיתרפיה).</p> <p>י. מניעה וטיפול בתופעות הלואי של הטיפולים הרדיותרפיים והכמותרפיים (מוקוסיטיס, יובש פה, עששת דוהרת, טריזמוס, נמק של רקמות הקשות – אוסטיאורדיונקרוזיס).</p>	
<p>ב. בתחום התיאורטי</p> <p>הידע הנדרש מהמתמחה בשיקום פנים ולסתות מבוסס על הידע בשיקום הפה אך דורש הרחבה לנושאים נוספים ומגוונים (כגון : הבעיות הפסיכו סוציאליות, אונקולוגיה וטיפול אונקולוגי, אופני הטיפול השיקומיים המיוחדים וכו').</p> <p>1. הכרת הספרות המקצועית הרלוונטית לענף (ראה להלן) לעומק ולרוחב.</p> <p>2. החדרת הצורך התמידי בלימוד ובהשתלמויות.</p> <p>3. הכנת המתמחה לבחינה לצורך אישור תואר מומחה בשיקום הפה פנים ולסתות מטעם המועצה המדעית של ההסתדרות לרפואת השיניים ומשרד הבריאות.</p>	
<p><u>דרכי הלימוד (המקצוע הראשי 14 חודשים)</u></p>	
<p>1. סמינריונים – סקירת ספרות</p> <p>א. חומר הקורס יועבר באמצעים מגוונים כגון : הרצאות, הצגת מקרים וקריאת מאמרים מקוריים וקלאסיים על ידי המתמחים בהדרכת חברי צוות ההוראה ו/או אורחים מזמנים. על המתמחים להיות בקיאים בחומר הכתוב בספרי הלימוד (Textbooks) הקלאסיים הקשורים לנושא הדיון לפני תחילת השיעור (ראה להלן).</p> <p>ב. הסמינרים יתקיימו במועדים קבועים ולפי תכנית שסודרה מראש.</p>	
<p>2. עבודה קלינית (90% מהזמן הכולל)</p> <p>א. השתתפות בתהליכי מיון, קבלה ויעוץ של חולים חדשים או ותיקים, בצוות המצומצם או המורחב.</p> <p>ב. השתתפות וסיוע בחדר ניתוח לפי המקרה והצורך.</p> <p>ג. עבודה עצמית עם חולים בהשגחת מדריך מומחה.</p> <p>ד. ביצוע כל התהליכים הקליניים מקבלת החולה עד סיום הטיפול והמעקב.</p> <p>ה. ביצוע כל השחזורים המקובלים כפי שהוזכרו לעיל.</p>	

<p>1. סיום טיפול שיקומי מלא (מקיף ומתועד) אצל חמישה מקרים נבחרים המציגים אופני טיפול שונים.</p> <p>2. יכולת התאמה ותיקונים מעבדתיים פשוטים ומיידיים של שחזורים פחותים שונים.</p> <p><u>הערה</u> : כל הדרישות המספריות שהוצגו לעיל הן דרישות מינימום.</p> <p>3. לימוד עצמי</p> <p>א. שליטה מלאה בחומר הרלוונטי בספרי הלימוד הקלאסיים.</p> <p>ב. סקירת הספרות המתייחסת לכל אחד מחמשת המקרים המחייבים טיפול שיקומי מלא ומתועד.</p> <p>ג. התמצאות טובה בספרות העדכנית השוטפת במקצוע העיקרי.</p> <p>4. סבב</p> <p>במחלקות רדיותרפיה וכירורגיה (כמוזכר לעיל).</p>	
<p>4 שעות שבועיות של סמינרים או ישיבות לימודיות</p>	<p>חלוקת שעות הלימוד</p>
<p>זכאות לבחינה</p> <p>סיום משך ההתמחות (18 חודשים) במחלקה/יחידה מוכרת.</p> <p>נושאי הבחינה וחומר הבחינה</p> <p>1. שיקום הפה ופנים ולסתות לפי רשימת ספרות החובה. (ראה להלן).</p> <p>2. שני מקרים.</p> <p>מועד הבחינה</p> <p>הבחינה תתקיים אחת לשנה, בחודש מרץ.</p> <p>תוצאות הבחינה</p> <p>נבחן שעבר בהצלחה בציון של 70 ומעלה את הבחינה יקבל הודעה על כך מיו"ר הועדה המקצועית לשיקום הפה, ויומלץ עליו לקבלת התואר מומחה בשיקום הפה ושיקום פנים ולסתות בפני המועצה המדעית של ההסתדרות לרפואת השיניים. הציון יהיה עובר/לא עובר.</p> <p>נבחן שלא עבר את הבחינה בהצלחה, יהיה זכאי לבקש לגשת למועד ב' (לאחר שחלפו 90 יום ממועד הבחינה). יו"ר הועדה המקצועית יודיע לנבחן אשר לא עבר את הבחינה, את מספר המקרים החדשים (1 עד 3) ואת סוגי המקרים הנדרשים מן הנבחן בבחינה במועד ב'.</p>	<p>נהלי בחינת המומחיות</p>
<p>משך הבחינה הוא 60 דקות.</p> <p>מתכונת הבחינה :</p> <p>בחינה בעל פה בפני וועדת הבוחנים.</p> <p>חומר הבחינה</p> <p>יש להכין שני מקרים המשקפים בצורה הטובה ביותר והמלאה ביותר את יכולתו המקצועית של המתמחה בשיקום פנים ולסתות, במגוון הטיפולים כדלקמן :</p> <p>1. שיקום בעת ו/או לאחר כריתת לסת עליונה או תחתונה (אובטורטורים למיניהם).</p> <p>2. שיחזור חלקי פנים (כגון : תותבת אף, אוזן ועין, ארובת העין), ההצגה של מקרה אחד מהם תיעשה במתכונת סמינריון ועל הנבחן לבדוק בעצמו ומראש, את התאמתם של הציוד והאביזרים המתאימים לכך.</p>	<p>מבנה הבחינה</p>

<p>הועדה המקצועית לשיקום הפה ותת הועדה לשיקום פנים ולסתות תפרסם רשימת ספרות חובה לבחינה, אשר תתפרסם באתר הר"ש ותעודכן מעת לעת. הרשימה תכלול:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ספרי לימוד קלאסיים (TEXTBOOKS) 2. מאמרים קלאסיים 3. מאמרים עדכניים 	<p>ספרות חובה</p>
<p>מוסד : ההתמחות תיעשה במחלקה או יחידה מיוחדת לשיקום פנים ולסתות, אשר הוכרה לכך על ידי המועצה המדעית של ההסתדרות לרפואת השיניים. מחלקה/יחידה כזו תהיה ממוקמת במרכז רפואי אשר בו קיימות הדיסציפלינות הרפואיות השונות הדרושות לצורך ההתמחות (הוזכרו לעיל).</p> <p>חולים : ההתמחות תהיה ביחידה קיימת ופעילה, אשר לה כמות מספקת של מטופלים שונים לפי הדרישות ולפי הערכתה של הועדה המקצועית מעת לעת.</p> <p>הדרכה : לצורך ההדרכה נדרש תקן אחד במשרה מלאה (או שווה ערך של מספר מדריכים בחלקי משרה) של מומחה (או מומחים) בשיקום הפה, פנים ולסתות.</p> <p>תנאי עבודה :</p> <ol style="list-style-type: none"> א. לרשות המתמחה תעמוד יחידה דנטלית לצורך הטיפולים הקליניים בזמן הנדרש לכך. ב. חדר מעבדה טכנית-דנטלית יהיה צמוד ליחידה הדנטלית, ואשר ניתן לבצע בו עבודות סופיות בחומרי שרף אקרילי וסיליקוני. ג. במקום יהיה חדר סמינריונים המתאים לדרישות הלימוד. ד. במקום יהיו ספרים וכתבי עת, בדגש על ספרות החובה. כמו כן אפשרות התחברות למאגרי המידע האלקטרוניים או לחלופין גישה לספריה מרכזית במרכז הרפואי. <p>סבב : ההתמחות תיעשה כולה במרכז רפואי אחד, אך אם באותה עת לא יתאפשר הדבר, ניתן יהיה לבצע סבב במקצועות הכירורגיה (פה ולסתות, א.א.ג.) או רדיותרפיה במוסד רפואי אחר, המוכר לצורך התמחות ע"י המועצה המדעית של הר"ש ו/או על ידי המועצה המדעית של הר"ש.</p>	<p>נספח: דרישות ממקום ההתמחות</p>